

DOMOKOS Johanna, ILYÉS Borbála, MAG Eszter,
MÉSZÁROS Édua és VIRÁGOS Anna Flóra

Feldolgozó feladatsor

Dettre Gábor *Antigoné* (2011) c. filmjéhez¹

Dettre Gábor: *Antigoné* 1. felvonás:

<https://youtu.be/peKXpOGHDl8>, valamint https://youtu.be/fH_jvij1Yjg (2025. 05. 05)

Dettre Gábor: *Antigoné* 2. felvonás:

<https://youtu.be/iml3bgcr9-w>, valamint <https://youtu.be/5026WLJZdfM> (2025. 05. 05)

Feldolgozható témák:

- hübrisz (gőg)
- igazság és igazságtalanság
- törvény és önkényuralom
- vizuális jelek dekódolhatósága
- értékrendbeli különbségekből adódó konfliktus
- családi kapcsolatok

Megjegyzés:

- A film megnézése előtt a felkészítő/ráhangelő foglalkozás ajánlott.
- Érdekes akár több részben megtekinteni a filmet.
- A (B) jelzésű kérdéseket fakultáción való feldolgozásra ajánljuk.

Ráhangelő foglalkozás:

- Milyen igazságtalanság ért téged? Mi volt az a helyzet, ahol azt érezted, egy helyes cselekedetedért vagy megbüntetve?
- Milyen eszközökkel küzdesz az igazságtalanság ellen?
- Létezik-e többféle igazság?
- Volt már olyan, hogy valaki meggyőzött a saját igazáról? / Elfogadtad más ember tiédétől eltérő véleményét? Hogyan történt ez?
- Készíts családfát / kapcsolati hálót a dráma szereplőiről!
- Milyen kapcsolatok vannak a szereplők között?
- Számoljátok meg Szophoklész darabjában, hányszor beszél *Antigoné* a halálról!

¹ A kérdés- és feladatsort Ilyés Borbála, Mag Eszter, Mészáros Édua és Virágos Anna Flóra, a KRE színháztudomány szakos egyetemi hallgatói állították össze Domokos Johanna irányítása alatt a 2024–2025. őszi tanévben.

Film előtti kérdések:

- Kik a néma arcok a film során? Mi lehet az ő szerepük?
- Hány olyan jelenet van, ahol több ember szerepel? Hányszor érnek egymáshoz a szereplők?
- Melyik szereplőhöz milyen színek kapcsolódnak?
- Hányszor mozdul a kamera?
- Hogyan mozognak a térben a színészek?
- Milyen érzelmi alapállásból működnek a szerepek?
- Milyen kulturális utalások jelennek meg a filmben (ha megjelennek)?
- Milyen testi érzeteket váltott ki belőled a film?
- Milyen kellékek vannak a filmben?
- (B) Milyen cselekvések során érintkeznek a szereplők?

Film utáni kérdések:

- Hogyan jelennek meg a filmben a tragédia szerkezeti egységei? [expozíció, bonyodalom, késleltetés, fordulat, végkifejlet / (B) prologosz, paradosz]
- Melyek a szerkezeti eltérések a film és az eredeti drámaszöveg között? Miért fontos ez az átrendeződés?
- Mi a hármasság elve, és hogyan érvényesül a drámában, illetve a filmadaptációban?
- Hogyan tagolják a siratóasszony jelenetei a mű egészét?
- Milyen konfliktusok voltak/vannak a négy testvér között? (Eteoklész, Polüneikész, Antigoné, Iszméné)
- Melyek a hasonlóságok és különbségek Antigoné és Kreón sírás-jelenete között? (1.25/2.20)
- Kreón tanul a hibájából?
- Szerinted megoldható a konfliktus? Ha igen, hogyan oldanád meg? Melyek azok a pontok, ahol megváltoztatnád a szereplők cselekedeteit, hogy más legyen a történet végkimenetele?
- Hogyan jelenik meg a nonverbális kommunikáció a filmben?
- Mi a jelmeztelenség, a lecsupaszítotttság funkciója?
- Milyen többletjelentéssel bíró dolgokat fedeztél fel a film vizualitásában?
- (B) Mit mutat meg a film vizuálisan és mi jelenik meg csak szókulisszában?
- (B) Hogyan játszik a film a nonverbális színészi eszközökkel?
- (B) Mi szerepe a zenének, a zajoknak és a csendnek?
- (B) Mi az a dramaturgiai funkció, amely életre hívja az alábbi szereplőket: Iszméné, Kreón, Teiresziász.
- (B) Értelmezd a filmet, mint egy Zoom-os alkotást!
- (B) Mit akarhatott a rendező ezzel a statikus kameraállással, a test felső részét mutató képkivágással elérni? Mennyire vonja ez be a nézőt az elmesélésbe?
- (B) Kommentáljátok az alábbi idézetet, mely az Antigoné 331–332. sorában található. Itt a Kórus így szól az emberről és annak képességeiről:
„Sok van, mi csodálatos,
De az embernél nincs semmi csodálatosabb.”

- (B) A fenti idézetet Trencsényi-Waldapfel Imre fordította (Dettre Gábor is az ő fordítását használja). Keressetek további műfordítást az említett részhez, és elemezzétek az eltéréseket!²

Feladatok a feldolgozáshoz:

- Milyen színeket társítanál egy-egy szereplőhöz?
- Milyen zenét választanál egy-egy szereplőhöz?
- Keressetek olyan képzőművészeti alkotásokat, amelyek kapcsolódnak a drámához!
- Válasszatok 3–5 jelenetet a filmből, majd rendezzétek őket új sorrendbe! Hogyan változhat meg egyes jelenetek jelentése ezáltal?
- A filmben a háttér készítéséhez kollázstechnikát használtak. Próbáld meg te is hasonlót készíteni!
- Válasszatok ki egy részt a drámából, és próbáljátok meg előadni a következőképpen:
 1. komoly magatartással, de humoros szöveggel,
 2. humoros magatartással, de komoly szöveggel.
- (B) Gyűjtsetek színházi vagy filmes feldolgozásokat – miben mások ezek, mint a Dettre Gábor rendezte film?
- (B) A film logocentrikus. Hogyan valósítanátok meg az *Antigoné* egy-egy jelenetét szavak/szöveg nélkül?
- (B) E filmjében a rendező nem színészeket is szerepeltet. Mi lehet ennek az oka? Milyen hatást vált ki ez?

Lezáró és összegző feladatok:

- Te hogyan rendeznéd meg az *Antigonét*?
- Egészítsd ki az általad készített családfát/kapcsolati hálót gondolattérképpé!
- Készíts sírfeliratot a halottaknak! (Epitaph/epitáfium, epigramma)

Fakultatív órák:

- Vegyétek fel a kapcsolatot a film rendezőjével és/vagy színészeivel, és hívjátok meg egy beszélgetésre!
- Drámaóra Stig Eriksson vázlatára alapján, mely *Antigoné* alakja mentén a nők elleni erőszakot tematizálja (lásd tartalomjegyzék).
- Hívjatok meg egy traumaterapeutát a köreitekbe, és beszélgetsetek el vele!
- Menjetek el közösen egy *Antigoné* színházi előadásra!
- Jelentkezzetek be egy olyan drámapedagógiai foglalkozásra a Szépművészeti Múzeumba, ahol az antik és római kultúrát dolgozzátok fel!
- (B) Értelmezzétek Arisztotelész *Poétikája* mentén, hogy miért tökéletes dráma Szophoklész *Antigoné* című műve!

² „Sok szörnyű csodafajzat van, s köztük az ember a legszörnyebb.” (Ratkó József fordítása)
„Számptalan csoda van, de az embernél jelesebb csoda nincs.” (Mészöly Dezső fordítása)

- (B) Szophoklész *Antigonéja* számos nemzetközi filmes feldolgozását ihlette, többek között George Tzavellas 1961-es, görög nyelvű *Antigoné*-filmjét, Liliana Cavani 1969-ben készült *The Year of the Cannibals* című átiratát, Nikos Koundouros 1998-as, *Antigoné* által inspirált *The Photographers* című filmjét, Sophie Deraspe 2019-es kanadai modern adaptációját, valamint Marian Quinn 2024-es kortárs értelmezését, a *Twig* című alkotást. Nézzétek meg, hogy ők miként vitték színre a történetet!

Ajánlott szakirodalom

ARISZTOTELÉSZ: *Poétika*. Fordította: SARKADY János.

<https://mek.oszk.hu/04100/04198/04198.pdf> (Letöltés: 2025. 05. 05.)

DETTRE Gábor | Izraelinfo. „A rendező pályafutásáról.” *Izraelinfo*.

Hozzáférés: 2025. május 8. <https://izraelinfo.com>. (Letöltés: 2025. 05. 05.)

DOMOKOS Johanna: „*Antigonéről másképpen – Dettre Gábor filmrendezővel Domokos Johanna beszélget.*” *Napút Online*, 2024. május 30.

<http://www.naputonline.hu/2024/05/30/antigonerol-maskeppen-dettre-gabor-filmrendezovel-domokos-johanna-beszelget/>. (Letöltés: 2025. 05. 05.)

ERIKSSON, Stig A. „*Antigoné – drámaóra Szophoklész szövege alapján.*” In *A nők elleni erőszak drámapedagógiai megközelítésben: Tanári kézikönyv*, szerkesztette: BETHLENFALVY Ádám, CZIBOLY Ádám és NINNA Mörner, 118–127. Budapest, InSite Drama Nonprofit Kft, 2022. [ANTIGONE_PDF.pdf](#) (Letöltés: 2025. 05. 05.)

KARSAI György: *Antigoné hősiessége*. In: KARSAI György: *A Szép és a Szörnyeteg*. Budapest, Osiris, 2003. 7–50.

RITOÓK Zsigmond: „*Antigoné.*” Videotorium.

Hozzáférés: 2025. május 8. <https://kifu.videotorium.hu/hu/recordings/282/antigone>.

(Letöltés: 2025. 05. 05.)

SZOPHOKLÉSZ: *Antigoné*. Fordította: TRENCSENYI-WALDAFEL Imre. Hozzáférés: 2025. május 8.

<https://mek.oszk.hu/00500/00501/00501.pdf>. (Letöltés: 2025. 05. 05.)